

Samen Sterker

Zomernota 2018

Aanbiedingsbrief

De Zomernota is, in de door uw raad vastgestelde besturingscyclus, de bestuursrapportage waarin het college aan uw raad de voortgang van de lopende begroting rapporteert.

Op basis van de oorspronkelijke raadsplanning wordt de Zomernota in oktober behandeld. De Zomernota betreft een bijstelling van de lopende begroting. Een nadeel van de behandeling in oktober is dat eventuele structurele effecten, die voortvloeien uit de Zomernota, pas meegenomen kunnen worden bij de behandeling van de Programmabegroting in november. Gelet op de kaderstellende rol van de raad is het juist gewenst om eventuele structurele effecten al mee te kunnen nemen bij de behandeling van de Kadernota. Wij bieden u daarom deze Zomernota gelijktijdig aan met de Kadernota. Hierdoor is sprake van één stollingsmoment waarbij een integrale afweging gemaakt kan worden ten aanzien van het beleid en de bijbehorende budgetten.

De Zomernota is opgesteld als een afwijkingenrapportage. De nadruk ligt derhalve op zaken waar wij bijsturing c.q. aanpassing van de begroting en de daarin opgenomen activiteiten noodzakelijk achten om de met de raad afgesproken doelstellingen voor 2018 te realiseren. Van enkele beleidsontwikkelingen geven wij in deze Zomernota, ondanks dat geen sprake is van afwijking van de begroting, toch een stand van zaken en/of een toelichting op actuele ontwikkelingen weer. Wij doen dat om uw raad goed geïnformeerd te houden over deze belangrijke ontwikkelingen.

Met deze bestuursrapportage stellen wij u in staat uw kaderstellende rol in te vullen en besluiten tot wijziging van de begroting te nemen.

FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Wij liggen prima op koers om de afgesproken resultaten in de begroting 2018 te realiseren. Wij constateren bij de uitvoering van het beleid dat de economie blijft aantrekken. Dit blijkt onder andere uit de aanhoudende positieve ontwikkeling in verkoop van woningen en bedrijventerrein. Het overgrote deel van het resultaat in deze Zomernota is ontstaan door de verkoop van grond ten behoeve van uitbreiding van het bedrijventerrein Zwartewater in Hasselt. In de jaarrekening 2017 hebben wij u aangegeven bij de Zomernota 2018 en de Kadernota 2019 -2022 terug te komen op de structurele inbedding van het sociaal domein in de begroting. Voor wat betreft de structurele inbedding in de begroting verwijzen wij naar de Kadernota. Wij verwachten dat in 2018 nog een incidentele overschrijding van het budget ontstaat en stellen u voor deze overschrijding te dekken uit de reserve sociaal domein die u hiervoor in voorgaande jaren heeft getroffen.

Op basis van de gegevens in deze zomernota verwachten wij 2018 af te sluiten met een incidenteel positief resultaat van € 5.168.000. Wij stellen voor de (netto) boekwinst van € 3.736.000 die behaald is met de verkoop van grond direct toe te voegen aan de algemene reserve. Dan resteert een verwacht positief saldo voor 2018 van € 1.432.000. Bij de jaarrekening 2018 maken wij de definitieve balans op van de realisatie in 2018. De mutaties met structurele doorwerking in deze Zomernota is rekening gehouden in de Kadernota 2019 – 2022.

Begrotingsmutaties zomernota 2018

In onderstaande tabel zijn de begrotingsmutaties uit deze zomernota opgenomen. Voor zover mutaties structureel in de begroting verwerkt moeten worden, is dat aangegeven in de desbetreffende begrotingsjaren. In de tabel zijn alleen de structurele wijzigingen opgenomen die voortvloeien uit de analyse van de begroting 2018 in deze zomernota. Andere structurele consequenties (zoals bijvoorbeeld de algemene uitkering en de bijdrage aan verbonden partijen) zijn (direct) opgenomen in de Kadernota. Met alle structurele mutaties is rekening gehouden in de Kadernota 2019 – 2022.

Bedragen in € (+ = voordeel, -/- is nadeel)

Nr.	Omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022
1a	Verkoop grond	4.236.000				
1b	Toevoegen opbrengst verkoop grond aan algemene reserve	-3.736.000				
1c	Inhuur personeel (als gevolg van procedures verkoop grond)	-150.000				
1d	Gemeentelijke bijdrage Parallelweg N331	-350.000				
1e	Extra rente toevoeging verkoop grond aan algemene reserve	37.000	37.000	37.000	37.000	37.000
2a	Budget sociaal domein	-565.000				
2b	Reserve sociaal domein	565.000				
3	Verbonden partijen	-61.000				
4	Mutaties programma Bestuur en Middelen	-86.000	-23.500	-23.500	-23.500	-23.500
5	Mutaties overhead	-17.000				
6	Algemene uitkering	405.000				
7	Corrigeren bijdrage reserve TAG	-60.000				
8	Huur Teeuwland	-27.000				
9	Combinatiefunctionarissen	-5.000				
10	Begrotingssaldo 2018	678.000				
11	Subsidie SZZ	-71.000	-71.000	-71.000	-71.000	-71.000
12a	Dividend ROVA	82.000				
12b	Toevoegen dividend aan voorziening afvalstoffenheffing	-82.000				
13	Invoeringsprogramma Omgevingswet	-100.000			50.000	50.000
14	Kapitaallasten	400.000				
15	Rente	200.000				
16	OZB	35.000	35.000	35.000	35.000	35.000
17	Prijsindex 2018	104.000				
Totaal begrotingssaldo		1.432.000	-22.500	-22.500	27.500	27.500

Toelichting op de begrotingsmutaties

1a/1b/1c/1d/1e Verkoop grond/toevoegen opbrengst verkoop grond aan algemene reserve/inhuur personeel/gemeentelijke bijdrage Parallelweg N331/extra rente algemene reserve

Vanwege uitbreidingsbehoefte op het bedrijventerrein Zwartewater heeft de gemeente ongeveer 10 hectare grond kunnen verkopen. De (bruto) boekwinst op deze grond bedraagt € 4.236.000. Het belang van het realiseren van de uitbreidingsbehoefte achten wij zo groot dat met de bestaande formatie prioriteit is gegeven aan de planologische procedure, de procedure voor de omgevingsvergunning en het onderhandelingstraject om tot verkoop van de grond te komen. Het reguliere werk moet echter ook doorgaan en daarvoor heeft inhuur van personeel plaatsgevonden.

Met de vaststelling van het projectplan "Herstructurering bedrijventerrein Bodewes" op 23 maart heeft uw raad ingestemd om de gemeentelijke bijdrage aan de Parallelweg N331 te dekken uit de boekwinst

verkoop grond bedrijventerrein Zwartewater. Onze bijdrage (HMO en Provincie dragen ook 1/3 van de kosten bij) bedraagt € 350.000.

Wij stellen voor de (netto) boekwinst ad € 3.736.000 direct toe te voegen aan de algemene reserve. Met een omslagrente van 1% die in de begroting wordt gehanteerd betekent dit een structurele verhoging van de rente met € 37.000 in de begroting.

2a/2b/ Budget sociaal domein/reserve sociaal domein

Wij verwachten op basis van de huidige prognoses in 2018 een incidentele overschrijding van het budget met € 565.000, waarvan € 275.000 betrekking heeft op de Participatiewet en € 290.000 op jeugdhulp. Uw raad heeft in voorgaande jaren een reserve sociaal domein opgebouwd om deze overschrijdingen op te kunnen vangen. Wij stellen derhalve voor de overschrijding uit de reserve sociaal domein te dekken.

3 Verbonden partijen

De bijdragen aan de Omgevingsdienst en de Veiligheidsregio moeten op het juiste niveau voor 2018 worden geraamd.

4 Mutaties Programma Bestuur en Middelen

De belangrijkste begrotingsmutaties in het Programma Bestuur en Middelen betreffen:

- aanpassen van de licentiekosten van de systemen van burgerzaken
- aanpassen fractievergoedingen, raadsledenvergoedingen, integriteitsonderzoeken (kandidaat)wethouders.
- Bijdrage fonds gemeenschappelijke gemeentelijke uitvoering (GGU) 2018
- Verlaging te ontvangen rentevergoedingen

5 Mutaties Programma Overhead

Dit betreft de telefoonkosten KCC en de raming van de bijdrage aan het A+O fonds (opleidingsfonds VNG).

6 Algemene uitkering

De algemene uitkering is in de begroting 2018 geraamd op basis van de meicirculaire 2017. Bijstelling van de algemene uitkering met de september- en decembercirculaire van 2017 en de maartcirculaire van 2018 leidt tot een verhoging van € 405.000.

7 Corrigeren bijdrage reserve TAG

De wet- en regelgeving inzake grondexploitaties voor gemeenten is gewijzigd. De particuliere ontwikkeling van woningbouwlocatie TAG West is daarom niet meer als grondexploitatie in de gemeentelijke begroting opgenomen zoals dat voorheen het geval was. Een bijdrage uit de reserve Tag is nog geraamd in de begroting en moet vervallen.

8 Huur Teeuwland

Als gevolg van minder verhuur aan met name IJsselheem verwachten wij een lagere huuropbrengst.

9 Combinatiefunctionarissen

De cofinanciering door het onderwijs is (iets) lager dan begroot omdat er minder lesuren zijn gegeven.

10 Begrotingssaldo 2018

De begroting 2018 zoals die door uw raad is vastgesteld, bevat een positief saldo van € 678.000.

11 Subsidie Stichting Zwembaden Zwartewaterland (SZZ)

Als gevolg van de afspraken die voor de lopende overeenkomst met het bestuur van SZZ zijn gemaakt, moet de subsidie structureel worden verhoogd.

12a/12b Dividend ROVA/toevoegen dividend aan voorziening afvalstoffenheffing

ROVA heeft over het boekjaar 2017 extra dividend uitgekeerd dat in 2018 is uitbetaald. Conform de inmiddels gegroeide praktijk stellen wij voor dit extra dividend te toe te voegen aan de voorziening afvalstoffenheffing, zodat het betrokken kan worden bij de bepaling van het tarief afvalstoffenheffing voor 2019 en de daarop volgende jaren.

13 Invoeringsprogramma Omgevingswet

Er is een aantal zeer grote opgaven waar onze gemeente de komende jaren voor staat. Eén daarvan betreft de invoering van de Omgevingswet. Bij de Kadernota vorig jaar zijn inschattingen gemaakt van het budget dat daarvoor nodig is. In het invoeringsprogramma van de Omgevingswet zien wij nu een verschuiving optreden.

Eenzijds treedt er vertraging op in de oplevering van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO), waardoor investeringen in automatisering en digitalisering later in de tijd zullen plaatsvinden.

Anderzijds zijn een aantal werkzaamheden voor invoering van de omgevingswet naar voren gehaald. De belangrijkste onderdelen betreffen:

- Voor het inwonersparticipatietraject zijn wij met het reisbureau volop aan de slag om input uit de samenleving op te halen voor de omgevingsvisie en de visie sociaal domein (Omgevingsvisie);
- Een projectleider is gestart met de ontwikkeling van een programma energietransitie (moet landen in de omgevingsvisie en het omgevingsplan);
- Er vindt een inventarisatie van regelgeving plaats, zodat helder is welke regelgeving en tot welk niveau (deregulering) regelgeving straks in het omgevingsplan moet worden opgenomen.

In totaal wordt hierdoor € 100.000 naar 2018 verschoven. Die kosten hoeven dan echter niet in 2021 en 2022 gemaakt te worden en in die jaren wordt het budget daarom met € 50.000 verlaagd.

14 Kapitaallasten

Kapitaallasten (afschrijving en rente) worden in de begroting opgenomen in het eerste jaar nadat een investering helemaal afgerond is. Door het achterblijven van de (volledige) realisatie van investeringen zijn de werkelijke kapitaallasten in 2018 lager dan de begroting.

Een onderdeel hierin is dat wij vast stellen dat de uitvoering van de digitale agenda niet zo snel gaat als wij aanvankelijk verwacht hadden. Uw raad is in informatieavonden over organisatieontwikkeling en bedrijfsvoering daarvan op de hoogte gebracht. Er treedt vertraging op in het uitrollen van de digitale infrastructuur. Bovendien is in de afgelopen periode veel energie gestoken in voorbereidende werkzaamheden voor de invoering van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) op 25 mei 2018 gedaan. Hiervoor moet voor een belangrijk gedeelte een beroep worden gedaan op formatie die (ook) voor informatiserings- en automatiseringsbeleid beschikbaar is.

De kapitaallasten van afgerond € 4.000 die samenhangen met de verhoging van het investeringskrediet duikerbrug Kranerwaard kunnen in de bestaande begroting worden opgevangen en zijn in deze post meegenomen.

Verhoging investeringskrediet duikerbrug Kranerwaard

Gedurende de uitvoering van de vervanging van de duikerbrug moesten aanpassingen in de aanbodes c.q. uitgangspunten van het bestek gedaan worden. Samen met een aanbestedingsnadeel leidt dit tot een overschrijding van het krediet met € 150.000. Wij stellen uw raad in deze Zomernota voor het krediet vervanging duikerbrug Kranerwaard te verhogen met € 150.000.

15 Rente

Op basis van de momenteel bekende gegevens over onze liquiditeitsplanning, leningenportefeuille en financieringsbehoefte verwachten wij dat de werkelijke rentekosten in 2018 lager zullen zijn dan in de begroting is opgenomen.

16 OZB

Als gevolg van areaaluitbreiding (meer woningen/objecten) kunnen meer aanslagen OZB worden opgelegd en wordt ten opzichte van de begroting een meeropbrengst gerealiseerd. Anderzijds is door wijziging van regelgeving de OZB opbrengst van objecten op dijklichamen verlaagd. Per saldo is sprake van een structurele meeropbrengst.

17 Prijsindex 2018

Inmiddels is het vast beleid dat prijsontwikkeling (inflatie) op een centrale plaats in de begroting wordt geraamd. In 2018 kan incidenteel een bedrag van € 104.000 worden ingezet voor dekking van de posten die in deze Zomernota zijn opgenomen.

Administratieve wijzigingen

Uw Raad moet begrotingswijzigingen die administratief van aard zijn, maar het saldo van begrotingsprogramma's wijzigen, vaststellen.

In onderstaande tabel zijn de mutaties toegelicht.

Bedragen in €

Nr.	Omschrijving	Bedrag	Toelichting
1	Toename dividend BNG	-46.000	De dividendopbrengsten uit de ene deelneming nemen toe en uit andere deelnemingen nemen af. Per saldo is er geen gevolg voor de begroting, maar de mutatie betreft verschillende begrotingsprogramma's.
	Afname dividend Enexis en Vitens	46.000	
2a	Indexatie budget combinatiefuncties	-7.000	De kosten van de combinatiefuncties nemen toe als gevolg van loon- en prijsindex. Deze kunnen gedekt worden uit het budget prijsindex in de begroting.
2b	Inzet budget prijsindex	7.000	
3a	Indexatie huur oude stadhuis Hasselt	2.000	De huur van het oude stadhuis in Hasselt is gestegen. Dit kan gedekt worden uit het budget prijsindex dat in de begroting is opgenomen.
3b	Inzet budget prijsindex	-2.000	

BELEIDSONTWIKKELINGEN

Digitale Agenda 2020

Uit de Digitale Agenda 2020 vloeit een aantal maatregelen en voorzieningen en dus uitgaven voort. De gemeente moet kunnen voldoen aan de uit de Digitale Agenda 2020 voortvloeiende verplichtingen met betrekking tot gegevensuitwisseling. Hiervoor zijn in de begroting 2018-2021 middelen opgenomen. We moeten echter constateren dat de uitvoering van de geplande activiteiten vertraging oploopt. Dit leidt ertoe dat de hiervoor opgenomen (kapitaal)last in 2018 kan vrijvallen.

Inwonersparticipatie

In onze gemeente gebeurt er al veel op het gebied van inwonersparticipatie. In 2015 is in de gemeente gestart met de inzet van kerncoördinatoren. Deze inzet wordt geëvalueerd en de uitkomst daarvan dient mede als input voor de doorontwikkeling van inwonersparticipatie en een vernieuwde visie op inwonersparticipatie.

Onze Centrumplannen zijn samen met betrokken burgers, organisaties en ondernemers opgesteld en uitgevoerd. Het onderdeel 'herinrichting van de Hoogstraat in Hasselt' vindt plaats na 2018 en wanneer de effecten van de N331 voor het centrum bekend zijn. De Centrumplannen worden geëvalueerd en in samenwerking/afstemming met interne- en externe partners doorontwikkeld naar leefbaarheidsplannen. In verschillende buurten zijn gesprekken gevoerd met bewoners over de eigen leefomgeving. Inwoners van verschillende buurten nemen daadwerkelijk een deel van het beheer van de openbare ruimte over.

Onze omgevingsvisie en de visie op de doorontwikkeling van het sociaal domein komt samen met inwoners, ondernemers, (keten) partners en de (maatschappelijke) organisaties tot stand. Dit geldt ook voor het in kaart brengen en realiseren van grote maatschappelijke opgaven zoals de energietransitie en het aanpassen aan het veranderende klimaat.

Maatschappelijk vastgoed

We hebben in maart 2018 het uitvoeringsprogramma maatschappelijk vastgoed vastgesteld. Via dit programma willen we uitvoering geven aan de negen maatregelen zoals die in de nota 'Krachtig Accommoderen' zijn opgenomen.

In 2018 starten we met het wegwerken van het achterstallig onderhoud van de krachtpanden. Verder wordt toegewerkt naar een gebouwenbeheerplan.

Daarnaast analyseren we voor een viertal basisscholen en het Teeuwland de knelpunten van deze gebouwen zodat we de noodzaak voor het upgraden, renoveren of vernieuwen van deze gebouwen in beeld krijgen. Het lukt niet om in het derde kwartaal 2018 te rapporteren over de onderzoeken naar de schoolgebouwen Vogelaar en Bogerman. We zijn momenteel nog bezig met het vervolgtraject naar aanleiding van de in 2017 uitgevoerde onderzoeken naar de schoolgebouwen Aremberg en Prins Willem Alexander. Dit doen we binnen het kader van de nota maatschappelijk vastgoed en in samenspraak met de betrokken schoolbesturen. We willen eerst dit traject afronden alvorens de nieuwe onderzoeken op te starten. We kunnen de ervaringen uit deze trajecten dan inzetten bij de andere scholen. We verwachten u in het vierde kwartaal te kunnen rapporteren over de uitkomsten en het vervolgtraject bij Vogelaar en Prins Willem Alexander.

Het college heeft een keuze gemaakt voor de gebouwen die we willen afstoten zoals verkoop, sloop of herontwikkeling. Er zijn overwegingen meegegeven voor de uitwerking hiervan. De komende periode wordt hieraan uitvoering gegeven.

Veiligheid en handhaving

In onze gemeente is het aantal misdrijven op bijna alle hoofdthema's gedaald. Deze afname heeft ons een plek in de top 20 van veiligste gemeenten van Nederland opgeleverd.

Wij verwachten het meerjarenbeleidsplan Toezicht & Handhaving in de openbare ruimte in het vierde kwartaal vast te stellen. Deze is inmiddels in concept gereed. Op basis hiervan worden de prioriteiten voor de komende periode bepaald waaraan wij uitvoering geven via het uitvoeringsplan.

In navolging van het jaarplan voor de Wabo, dat al enkele jaren wordt opgesteld, is er nu dus ook een handavingsplan voor de openbare ruimte.

Sociaal Domein

Zoals blijkt uit de toelichting op de begrotingsmutaties verwachten wij in 2018 nog een incidentele overschrijding van het budget in het sociaal domein. De structurele inbedding van de uitgaven in het sociaal domein is opgenomen in de Kadernota 2019 – 2022. Omdat de uitgaven deels gekoppeld zijn aan "open eind regelingen" die, met beperkt beschikbare historische informatie, moeilijk te prognosticeren zijn, monitoren wij de werkelijke uitgaven nauwlettend en informeren wij uw raad op grond daarvan over noodzakelijke actualisatie van het perspectief.

Om op de langere termijn structureel de uitgaven in het sociaal domein op te kunnen vangen in de begroting is investeren in preventieve activiteiten heel belangrijk. Hierdoor wordt een beroep op (dure) specialistische hulp (de zgn. maatwerkvoorzieningen) zoveel mogelijk voorkomen. Hiertoe wordt momenteel gewerkt aan een preventieplan sociaal domein, welke in het najaar van 2018 aan uw raad gepresenteerd zal worden.

Topwerklocatie tapijtcluster

De provincie Overijssel heeft voor de regio West-Overijssel op 31 januari 2018 een vijftal topwerklocaties vastgesteld, waaronder het tapijtcluster in Genemuiden en Hasselt. De achterliggende ambitie van de provincie om deze locaties aan te wijzen is om bij de top van de Nederlandse kennis- en innovatieregio's te behoren. De inzet is erop gericht om in de toekomst aantrekkelijk te blijven als vestigingslocatie voor (inter)nationale bedrijven en dat regio's zich profileren op een aantal speerpuntsectoren.

Een topwerklocatie is een bedrijventerrein of een bedrijvenconcentratie die deel uitmaakt van een goed functionerend netwerk van bedrijven, onderwijs- en/of onderzoeksinstellingen met een focus op een bepaalde economische activiteit. Dit betekent o.a. dat een topwerklocatie een belangrijk kristallisatiepunt moet zijn voor een specifiek regionaal of zelfs landelijk ecosysteem.

In samenwerking met de provincie zijn we een traject gestart om met de ondernemers van het cluster te verkennen welke uitdagingen en kansen er zijn voor de toekomst. In een tweetal sessies met ondernemers zijn daarbij de volgende thema's naar voren gekomen: profilering van het cluster, duurzaamheid & energietransitie, circulair ondernemen, uitbreidingsbehoefte en de Brexit. Uit de bijeenkomsten is gebleken dat er een sterke behoefte is om de genoemde thema's met elkaar te verdiepen en samen te werken. In de tweede helft van 2018 gaan we samen met de ondernemers en de provincie de thema's nader verkennen en brengen we in beeld welke concrete vervolgstappen gewenst zijn.

Ruimtebehoefte bedrijventerreinen

De economische groei heeft zijn weerslag op de ruimtebehoefte van de ondernemers in onze gemeente. Dit zien we terug in de uitgiftesnelheid van onze bedrijfskavels. Deze ligt gemiddeld genomen op het moment hoger dan in de exploitaties is voorzien. Ook zien we de ruimtebehoefte terug in het aantal behoeftevragen en plannen die aan de gemeente zijn voorgelegd. In Zwartsluis en Hasselt is nog voldoende aanbod in bedrijfskavels om de uitbreidingsbehoefte te kunnen faciliteren. In Genemuiden is door 38 ondernemers een concrete behoeftevraag naar voren gebracht. Om een beeld te krijgen van de inbreidingsmogelijkheden op het bestaande terrein i.c.m. de benodigde uitbreidingsruimte op Zevenhont zal worden ingezet op een gezamenlijk overleg met ondernemers. Op deze wijze kan in beeld worden gebracht wat de schuifmogelijkheden zijn op het bestaande bedrijventerrein en hoe de bedrijfsactiviteiten zoveel mogelijk gecentraliseerd kunnen worden. Hiermee wordt getracht maximaal invulling in te geven aan de principes van zorgvuldig ruimtegebruik en inbreiding voor uitbreiding die zijn opgenomen in de regionale programmeringsafspraken en de Wet ruimtelijke ordening.

Speerpunt wonen

We ervaren in Zwartewaterland dat het goed gaat op de woningmarkt. De bestaande woningen die te koop worden aangeboden vinden snel een nieuwe eigenaar. Dit geldt ook voor de nieuwbouwprojecten die in de verschillende kernen worden gerealiseerd.

De kavelverkoop zowel aan ontwikkelaars als aan particulieren verloopt volgens planning. Dat het goed gaat op de woningmarkt ervaart de groep starters. De prijzen van de woningen stijgen, de hypotheeknormen zijn aangescherpt. Dit zorgt ervoor dat in Zwartewaterland nog steeds behoefte bestaat aan de starterslening. We hebben niet alleen oog voor de woningvoorraad maar ook voor de woonomgeving. Dit jaar gaan we starten met het opstellen van een wijkontwikkelplan. De inwoners en betrokken partijen in een wijk worden uitgenodigd om mee te denken over "hun" wijk. Verschillende thema's zullen in dit plan aan de orde komen; zoals leefomgeving, leefbaarheid, duurzaamheid. Wij gaan hiermee van start in de wijk "binnenlanden west" in Genemuiden.

Implementatie Omgevingswet

De implementatie van de Omgevingswet ligt in Zwartewaterland op koers.

Nadat vorig jaar het bestuurlijk ambitieniveau is bepaald, is gestart met de voorbereiding van enkele kerninstrumenten van de wet.

Een belangrijk kerninstrument is de Omgevingsvisie (als opvolger van de gemeentelijke Structuurvisie). Aan het begin van 2018 is het "Plan van aanpak Omgevingsvisie" vastgesteld door de gemeenteraad. Inwonersparticipatie staat centraal in het plan van aanpak. Omdat in het Sociaal Domein op dit moment ook gewerkt wordt aan het opstellen van een visie is besloten de inwonersparticipatie gezamenlijk op te pakken. Hiervoor is "Reisbureau Kijk '38" in het leven geroepen. "Reisbureau Kijk '38" heeft meerdere doelen:

- Breed verkennen welke opgaven belangrijk worden gevonden;
- Ontdekken welke onbekende reisbestemmingen er zijn;
- Inzichten opdoen over een mogelijke indeling voor deelgebieden die we in het tweede deel van het inwonersparticipatietraject kunnen gebruiken;
- (Onverwachte) reizigers scouten die mee op reis kunnen gaan in het tweede deel dat in het najaar 2018 start.

Met het mobiele reisbureau staan we op verschillende plekken in de gemeente en zoeken we zoveel mogelijk Zwartewaterlanders op die input kunnen leveren voor de visies. In het reisbureau kan men aangeven wat de kijk is op fijn wonen, werken en leven in de gemeente. Nu en in de komende 20 jaar. "Reisbureau Kijk '38" biedt daarvoor tien reisbestemmingen naar een toekomstbestendig Zwartewaterland. Mocht de "droombestemming" er niet tussen staan, dan kan men een nieuwe reisbestemming toevoegen.

De resultaten van "Reisbureau Kijk '38" leiden tot kernopgaven. Deze worden meegenomen in het tweede deel van het participatietraject dat in het najaar van 2018 start. In dit tweede deel gaan we in deelgebieden de verschillende kernopgaven verder uitwerken.

Een tweede kerninstrument is het Omgevingsplan. Dit is de opvolger van de huidige bestemmingsplannen. Om ons hierop voor te bereiden is gestart met de procedure om tot een omgevingsplan Kamperzeedijk te komen. Het betreft een pilot, waarin ervaring wordt opgedaan met de veranderde eisen die aan een Omgevingsplan worden gesteld (proces en methodiek). Deze pilot ronden we niet af in 2018 maar in 2019. Op basis van de inventarisatie van relevant beleid is gebleken dat het noodzakelijk is om voor deze pilot een bijzondere status aan te vragen bij het Ministerie van Infrastructuur en Milieu. Dit kan pas weer in het najaar van 2018.

De experimenten met participatie worden primair opgepakt vanuit het programma van de Omgevingsvisie. De pilot omgevingsplan is gebaseerd op bestaand beleid.

Met het omgevingsplan Molenwaard wordt in de eerste helft van 2018 gestart. Hasselt binnen de Veste volgt daarna.

Ook zijn de beleidsregels die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving in Zwartewaterland geïnventariseerd en in een overzicht bijeengebracht. Dit onder meer ter voorbereiding op de gemeente-brede implementatie van het kerninstrument 'Omgevingsplan'.

Verder loopt er een traject om te komen tot een Omgevingsprogramma Energietransitie. De energietransitie is een belangrijke maatschappelijke opgave met impact op de fysieke leefomgeving.

Landelijk bestaat er nog enige onduidelijkheid over de financiering van het rijksdeel van de invoeringsondersteuning en de bekostiging van het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Dit wordt veroorzaakt door de verschuiving van de verantwoordelijkheid voor de stelselherziening Omgevingswet van het (toenmalige) Ministerie van Infrastructuur en Milieu naar het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties bij de start van het nieuwe kabinet. De benodigde middelen zijn echter niet meegegaan. De decentrale overheden hebben inmiddels bij de Minister aandacht gevraagd voor deze problematiek en verzocht deze op te lossen. Inmiddels heeft de minister van Binnenlandse Zaken laten weten dat zij hiervoor binnen haar begroting een gedeeltelijke oplossing heeft getroffen.

Tenslotte

De balans opmakend, stellen wij bij deze Zomernota vast dat we met de realisatie van de beleidsdoelstellingen en geformuleerde maatschappelijke effecten voor 2018 goed op koers liggen. De realisatie van activiteiten vindt plaats binnen het afgesproken financiële kader. Wij stellen voor het grootste deel van het resultaat direct aan de algemene reserve toe te voegen.

Totaal overzicht baten en lasten

Programma	Begroting 2018 Primair			Begroting 2018 na wijzigingen			Realisatie t/m april 2018			Mutaties Zomernota 2018			Prognose 2018		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Samen Leven, Zorgen en Werken	22.758	3.761	18.996	23.276	3.990	19.286	13.922	1.517	12.405	618	-32	650	23.894	3.958	19.936
Samen Ontwikkelen en Beheren	15.005	10.686	4.319	14.985	10.686	4.298	4.013	10.388	-6.376	31	4.318	-4.287	15.015	15.004	11
Bestuur en Middelen	3.401	726	2.675	3.410	711	2.699	1.548	187	1.361	-1.063	-12	-1.051	2.347	699	1.647
Overhead	6.559	148	6.411	6.299	128	6.172	1.858	40	1.818	-17	0	-17	6.282	128	6.154
Vennootschapsbelasting	14	0	14	14	0	14	8	0	8	0	0	0	14	0	14
Totaal programma's	47.736	15.322	32.414	47.984	15.516	32.468	21.348	12.132	9.216	-432	4.274	-4.706	47.552	19.789	27.763

Dekkingsmiddelen															
Dividend	0	389	-389	0	389	-389	0	127	-127	0	0	0	389	0	-389
Algemene uitkering	0	27.208	-27.208	0	27.262	-27.262	0	14.315	-14.315	0	273	-273	27.535	0	-27.535
Belastingen	0	4.607	-4.607	0	4.607	-4.607	0	4.549	-4.549	0	35	-35	4.642	0	-4.642
Totaal dekkingsmiddelen	0	32.204	-32.204	0	32.258	-32.258	0	18.992	-18.992	0	308	-308	32.566	0	-32.566

Resultaat voor bestemming	47.736	47.526	210	47.984	47.774	210	21.348	31.124	-9.776	-432	4.581	-5.013	47.552	52.355	-4.803
----------------------------------	--------	--------	-----	--------	--------	-----	--------	--------	--------	------	-------	--------	--------	--------	--------

Reservemutaties															
Bestuur en Middelen	300	0	300	300	0	300	0	0	0	0	0	0	300	0	300
Samen Ontwikkelen en Beheren	0	60	-60	0	60	-60	0	0	0	3.736	-60	3.796	3.736	0	3.736
Overhead	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Samen Leven, Zorgen en Werken	0	450	-450	0	450	-450	0	450	-450	0	565	-565	0	1.015	-1.015
Totaal reservemutaties	300	510	-210	300	510	-210	0	450	-450	3.736	505	3.231	4.036	1.015	3.021

Resultaat na bestemming	48.036	48.036	0	48.284	48.284	0	21.348	31.574	-10.226	3.654	5.086	-1.432	51.938	53.370	-1.432
--------------------------------	--------	--------	---	--------	--------	---	--------	--------	---------	-------	-------	--------	--------	--------	--------